

# **bio** ZOEKT BOER

een gezamenlijk initiatief van Boerenbond, ABS en BioForum

**Omschakelen  
naar biologische  
productie,  
vleesveehouderij**



## Inleiding

De omschakeling van een landbouwbedrijf van gangbare productie naar biologische productie vraagt een duidelijke koerswijziging van zowel het bedrijf als de bedrijfsleider. De markt voor biovlees is een kleine, gespecialiseerde markt. Als gevolg van de hoge eisen op het vlak van grondgebonden productie en de noodzakelijke uitloop zijn er in België vooral Waalse producenten. Er zijn niet veel Vlaamse producenten. Zij richten zich voor hun afzet grotendeels op de korte keten om hun rentabiliteit te verhogen. Van doorslaggevend belang is dat je als landbouwer inzicht hebt in de principes van de biologische landbouw die schuilgaan achter de normen en de wetgeving. In deze brochure krijg je een overzicht van de belangrijkste veranderingen die je op en rond je bedrijf zult moeten doorvoeren voor een succesvolle omschakeling.

## Teelttechniek

### Voederteelt

Het weidebeheer van de biologische vleesveehouder is gericht op het behalen van een maximale productie uit gras-klaver. Je maait dit belangrijke voedergewas meerdere keren per jaar om in te kuilen. Gras-klaver speelt een belangrijke rol in de stikstofvoorziening. Nadat je enkele jaren gras-klaver aangehouden hebt in je rotatie, kan je een stikstofbehoevend gewas zoals maïs telen. Vervolgens krijgen granen een plaats in de



Omschakelen  
naar biologische  
vleesveehouderij



rotatie, zuiver, of in de vorm van een mengteelt (granen met erwten of bonen). Granen worden ofwel droog geoogst, ofwel als gehele-planten-silage. Sommige veehouders telen ook voederbieten. Al deze teelten focussen op een goede bedrijfseigen eiwit- en energieproductie. Door biologisch krachtvoeder en mineralen bij te kopen, kan je bijsturen waar nodig. Aangezien biologisch krachtvoeder duur is, is een eigen kwaliteitsvolle ruwvoederverzorging zeer belangrijk. Na de omschakeling moet ten minste 60% van het voer voor je runderen ofwel afkomstig zijn van je eigen bedrijf, ofwel van een ander biologisch landbouwbedrijf uit de regio, waar je mee samenwerkt.

In de praktijk zien we meer bedrijven die zich focussen op het inzetten van vee op de meer marginale gronden (natuurgronden, begrazingsprojecten), naast het begrazen van permanente weides. De veehouders opteren voor robuuste, zelfredzame rassen.

### Bemesting

Organische mest en compost vormen de basis van de bemesting. Ze bevorderen de opbouw van een gezonde voeding- en humusrijke akker, met een gevarieerd bodemleven. Je mag alleen meststoffen gebruiken die vermeld worden in bijlage II.A van de Europese verordening voor de biologische landbouw. Heb je mest te kort en vind je niet voldoende biologische mest bij een collega-bioboer? Dan mag je ook mest van gangbare extensieve veehouderijen gebruiken. Er zijn ook diverse organische korrelmeststoffen in de handel om bij te sturen indien nodig, al zijn ze wellicht te duur om in te zetten bij voedergewassen. De biologische productie streeft naar grondgebondenheid, waarbij er een goede verhouding is tussen het aantal dieren en de hoeveelheid beschikbare grond. Het aantal dieren buiten moet ook beperkt worden om overbegrazing, vertrappelen van de bodem, bodemerosie en vervuiling zo veel mogelijk te beperken. Heb je een mestoverschot, dan moet je die mest afzetten op biologische gronden van collega's-bioboeren.

### Onkruidbeheer en gewasbescherming

Onkruid wordt bestreden zonder herbiciden. Onkruidbeheer in de weide is gebaseerd op het tijdig uitsteken van niet-gewenste planten, zoals zuring. In de akkerbouwmatige teelt van ruwvoerders zijn er gradaties op het vlak van onkruidbeheersing. In maaigewassen zoals gras-klaver of luzerne kan onkruid gemakkelijk onderdrukt worden. Granen of mengteelten vereisen de inzet van een wiedege. Voor onkruidbeheer in de teelt van maïs en voederbieten heb je meerdere

machines nodig: een wiedege en een schoffelbalk met verscheidene elementen, zoals vinger- en torsiewieders, ganzenvoetschoffels, eventueel rijenbranders enzovoort. Doordat de technieken snel geëvolueerd zijn, denk maar aan de inzet van rtk-gps en diverse sensoren en camera's, zijn de resultaten van de mechanische onkruidbestrijding er de laatste jaren enorm op vooruitgegaan. Daarnaast is een ruime vruchtwisseling een belangrijke troef in de onkruidbestrijding: hoe ruimer, hoe minder kans dat de onkruidvegetatie zich aanpast aan één teelt.

Het zaaizaad en het vegetatief teeltmateriaal moeten afkomstig zijn van biologische landbouw. Indien je aan de hand van de databank <http://www.organicxseeds.be> kunt aantonen dat dit teeltmateriaal niet verkrijgbaar is in biologische kwaliteit, kan je hiervoor ontheffing krijgen bij je controle-instantie.

Als planten kunnen groeien in goede omstandigheden, zijn ze minder vatbaar voor ziekten en plagen. Een vlotte groei steunt dus op een goede toestand en vruchtbaarheid van de bodem. Daarnaast vermindert een teeltrotatie die ruim genoeg is de kans op bodembonden ziekten. Ziekten en plagen kan je ook voorkomen via andere teeltmaatregelen, zoals rassenkeuze, plantafstand of zaaitijdstip.

### Huisvesting en diergezondheid

Veel vleesveebedrijven laten hun vee in de zomer op de weide en zetten het in de winter in een potstal met stro. Een ligboxenloopstal met ingestrooide ligplaatsen kan ook. Een roostervloer is toegelaten, maar die mag dan niet meer dan de helft van de minimale binnenoppervlakte beslaan. Deze minimumoppervlaktes zijn wettelijk vastgelegd en groeien mee met het levend gewicht van het dier (zie de brochure 'Bio en de Wet' op de website van BioForum). Wanneer de weersomstandigheden en de staat van de grond het toelaten, moeten runderen toegang hebben tot weidegrond om te grazen.

In de biologische veehouderij staat ziektepreventie voorop. Die wordt gerealiseerd door te opteren voor robuuste rassen en een omgeving voor de dieren waarin ze zo veel mogelijk hun natuurlijke gedrag kunnen uitoefenen. Biovleesveehouders kiezen hoofdzakelijk voor de Franse rassen Blonde d'Aquitaine en Limousin. Ook Hereford- en Angusrunderen winnen aan populariteit. Per jaar zijn maximaal drie behandelingen met antibiotica en chemisch gesynthetiseerde allopatische diergeneesmiddelen toegestaan. De dieren moeten zich bovendien op een natuurlijke manier kunnen voortplanten. Na 3



volledige jaren biologische productie moet het aantal natuurlijke geboorten bij vleesvee ten minste 30% van het totaal aantal geboorten zijn. Na 5 jaar moet dit ten minste 90% zijn. Om die reden is het Belgisch wit-blauwe ras niet geschikt voor de bioveehouderij.

**Omschakelen  
naar biologische  
vleesveehouderij**



### Omschakeling

Het land en het vleesvee worden samen omgeschakeld. Dat duurt in totaal 2 jaar. Hierbij mag je de nog aanwezige gangbare voedervoorraden opgebruiken (als ze niet buitensporig groot zijn). Ook het voeder dat je tijdens deze 24 maanden op jouw bedrijf produceert, mag je aan de dieren geven. De runderen moeten minimaal 12 maanden omschakelen, maar je mag het vlees pas als bio verkopen als de biorunderen voor 3/4 van hun leven biologisch gehouden werden. De omschakeling van een perceel start nadat jij het aangemeld hebt bij een controle-instantie. Zij melden je vervolgens de officiële startdatum van de omschakeling van dat perceel. Je kunt zelf kiezen op welke datum je een perceel aanmeldt, want dat kan op alle momenten van het jaar. De meeste bedrijven melden percelen aan in het voorjaar (maart-april), net voor de perceelaangifte in de verzamelaanvraag.

Je bent bovendien niet verplicht om je hele bedrijf om te schakelen naar de biologische productie. Indien je nog andere takken hebt en je wilt die gangbaar houden, dan kan dat. Je mag wel niet tegelijkertijd op hetzelfde bedrijf biologisch en gangbaar rundvee houden (verbod op parallelle productie).

## Afzet

Voor je de omschakeling naar de biologische teelt aanvat, is het uiteraard zeer belangrijk om goed te weten wie jouw biologische producten zal afnemen en, indien mogelijk, onder welke condities. De marktvraag is niet voor alle sectoren even groot en bovendien zijn de eisen van de afnemers soms zeer specifiek. Informeer je dus goed vooraf. De markt voor biovlees is een kleine, gespecialiseerde markt. Als gevolg van het meer extensieve karakter van de veehouderij in Wallonië, maar ook de hoge eisen op het vlak van grondgebonden productie en de noodzakelijke uitloop zijn het in België vooral Waalse vleesveehouders die een rol van betekenis spelen. Vlaamse biologische vleesveehouders werken vaak via een systeem van directe afzet, rechtstreeks aan de consument. Hiervoor werken ze samen met een lokale biologisch erkende slagerij, die het karkas versnijdt, verwerkt en verpakt. Meestal brengen ze hun klanten op de hoogte van het slachten en versnijden van een dier, zodat de consumenten vooraf een vleespakket kunnen bestellen. Het vlees wordt dan op een afgesproken tijdstip vers aangeleverd op het bedrijf en meteen verdeeld aan de consumenten die een vleespakket besteld hadden.



Omschakelen  
naar biologische  
vleesveehouderij



## Onderzoek

Het CCBT, het Coördinatiecentrum voor Praktijkonderzoek in de Biologische Teelt, verbindt de Vlaamse proefcentra en de sector. Op de website kan je als boer gemakkelijk informatie vinden over de nieuwste technieken en de resultaten van proeven gericht op biolandbouw. Het CCBT verspreidt op regelmatige basis ook een nieuwsbrief. Meer info op [www.ccbt.be](http://www.ccbt.be). Hieronder vind je een overzicht van de Vlaamse proefcentra relevant voor deze sector:

- Inagro - Afdeling Biologische Productie
- Praktijkgericht onderzoek voor de biologische akkerbouw, groenteteelt in de openlucht en voedertelten
  - [www.inagro.be](http://www.inagro.be)

## Bio zoekt Boer

Informeert en adviseert over omschakelen naar de biologische productie.

### Sander Van Haver

G 0470 26 66 60  
[sander.van.haver@biozoektboer.be](mailto:sander.van.haver@biozoektboer.be)

### Eveline Driesen

G 0494 71 22 07  
[eveline.driesen@innovatiesteunpunt.be](mailto:eveline.driesen@innovatiesteunpunt.be)

### Ignace Deroo

G 0478 42 46 35  
[ignace.deroo@boerenbond.be](mailto:ignace.deroo@boerenbond.be)

## Bio zoekt Keten

Informeert over de marktkansen en afzetkanalen voor biologische producten.

### Paul Verbeke

[paul.verbeke@bioforumvl.be](mailto:paul.verbeke@bioforumvl.be)  
T 03 286 92 68

### Marijke Van Ranst

T 03 286 92 67  
[marijke.vanranst@bioforumvl.be](mailto:marijke.vanranst@bioforumvl.be)

**bio** ZOEKT  
BOER

een gezamenlijk  
initiatief van  
Boerenbond, ABS  
en BioForum

Diestsevest 40, 3000 Leuven  
[info@biozoektboer.be](mailto:info@biozoektboer.be) - [facebook.com/biozoektboer](https://facebook.com/biozoektboer)  
[www.biozoektboer.be](http://www.biozoektboer.be)

**bio** ZOEKT  
KETEN

EEN PROJECT VAN BIOFORUM VLAANDEREN  
IN SAMENWERKING MET ALGEMEEN BOERENSYNDICAAT EN BOERENBOND

Regine Beerplein 1 bus E305, 2018 Antwerpen  
[www.biozoektketen.be](http://www.biozoektketen.be)

 **Vlaanderen**  
verbeelding werkt

Het project wordt financieel gesteund  
door de Vlaamse Overheid